

305015 - İhram elbisesinin özellikleri ve ayak topuklarının tanımı?

Soru

Hac esnasında izin verilen ayakkabılar ile ilgili; Hanefiler ve bilhassa İmam Muhammed b. Hasan eş-Şeybani şöyle demektedir: ayak topuklarından kasıt ayak tarağı kemiğidir. Bunun sebebi ise onun ayak bilek kemiği ile ayak tarağı kemiğinin aynı seviyede topuğa işaret etmesidir. Bu meselede bunu ayak tarağı olarak anlamak ihtiyata daha uygundur. İhramda hangi ayakkabının caiz olduğunu anlamak için yalnızca bu iki kısım belirlemek gerekiyor. Maliki, Şafii ve Hanbeli mezheplerine göre ihramda caiz olan ayakkabıyı giydiğinde her iki kısımdan hangisinin açık bırakılması gerekiyor? Her zaman yaptığınız gibi kaynakları zikredebilir misiniz? Sünnette ihramı giymek için bir yöntem var mıdır?

Detaylı cevap

İlk olarak;

İbn Ömer'den (Radyallahu anhuma) nakledilen şu hadise göre; demiştir ki: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem); -İhramlı (bir kimse) elbiselerden hangilerini (giymeyi) terkeder? diye sordu. Resûlullah'ta (sallallahu aleyhi ve sellem);

"Gömlek, bornoz, don, sarık, alaçehre veya safran çiçeğiyle boyanmış elbise ve mest giyemez. Ancak (dikişsiz) ayakkabı bulamayan kimse müstesnadır. Kim (dikişsiz) ayakkabı bulamazsa mest giysin (ama) onları aşık kemiklerden aşağı olacak şekilde kessin,"^[i]

Hanefiler topuk kelimesini açıklarken onun topuk arkasına gelen eklem yanarda bulunan ayağın ortasında bulunan yerdir diyerek açıklamışlardır.

Maliki, Şafii ve Hanbelilerin cumhur alimlerinin bu konudaki görüşüne gelince, 'topuk' onlara göre ayak ve bacağın ayırımında bulunan çıkıntılı yerdir.

Bu konu ile ilgili Kuveyt Fıkıh Ansiklopedisi nde şöyle geçmektedir:

'Hadiste de geçtiği gibi dikişsiz ayakkabı bulamayan kimse mest giysin (ama) onları topuklardan aşağı olacak şekilde kessin. Bu görüş Şafii, Maliki ve Hanefi mezhebinin görüşüdür. İbn Ahmet'ten rivayet edilen bir görüşte böyledir.

Cumhur 'topuk' kelimesini açıklarken alt kısmı kesilen mesttir ve ayak ve bacağıın ayırımında bulunan çıkıntılı iki kemiktir demişlerdir.

Hanefiler topuk kelimesini açıklarken onu topuk arkasına gelen eklemin yanında bulunan ve ayağın ortasında bulunan ayırmıdır şeklinde açıklamışlardır.[ii]

İbn Hacer (Rahimahumullah) bu konu ile ilgili olarak şöyle demiştir:

Kitabu'l İlim bölümünün sonunda geçen İbn Ebi Zi'b'ten gelen rivayette 'Onları topuklardan aşağı olacak şekilde kessin.' Sözü (taki topukların altında olsunlar.). Bundan kasıt ihramda topukların açıkta bırakılmasıdır. Bu ikisi ayak ve bacağıın ayırımında bulunan çıkıntılı iki kemiktir. Bunu destekleyen diğer bir hadis ise İbn Ebi Şeybe'den rivayet edilen şu hadistir: 'eğer ihramlı bir kimse mest giymek zorunda kalırsa, bu iki mestin arkalarını ayaklarını tutabileceği miktarını bırakacak şekilde fazlasını koparır.'

Muhammed b. Hasan ve Hanefilerden ona uyanlar şöyle demişlerdir: burada 'topuk' kelimesinden maksat: topuk arkasına gelen eklemin yanında bulunan ve ayağın ortasında bulunan kemiktir.

Şöyle denildi: bu dil alimleri tarafından söylendiği bilinmemektedir. Aynı şekilde bunun Muhammet'ten geldiği bilinmemektedir denilmiştir. Ondak nakledilmesinin sebebi ise Hişam b. Ubeydullah er-Razi'nin onu bir meseleyi anlatırken şöyle dediğini duymasıdır: eğer ihramlı bir kimse iki ayakkabı bulamazsa, Muhammed eliyle keseceği yer işaret ederek o zaman mestlerini kesecek. Hişam bunu taharete ayakların yıkanması kısmında nakletmiştir.

Bu şekilde kimin Ebu Hanife'den naklettiği takip edilmiş olur. İbn Battal gibi şöyle demiştir: topuk ayağın arka kısmındaki çıkıntıdır. Bunun Ebu Hanife'nin sözü olduğunu belirtmek için

Muhammed b. Hasan'dan nakletmek zorunda değildir.-ondan rivayet edildiğinin doğruluk derecesini belirlemek için-.’ Bitti.[iii]

Bu iki görüşten doğru olan cumhur ilim ehlinin ve dil alimlerinin dile getirdiği görüştür.

Vahidi şöyle demiştir: ‘topuk’ için ayağın arka kısmı diyen kimsenin sözüne itibar edilmez. Çünkü bu dile, eski bilgilere ve insanların icmasına aykırıdır.’ Bitti.[iv]

İkincisi:

Sünnet olan umre veya hac yapan kimsenin ihram elbisesi olarak rida ve izar giymesidir.

İbn Ömer'den (Radiyahallahu anhuma) nakledilen şu hadise göre; demiştir ki: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem); -İhramlı (bir kimse) elbiselerden hangilerini (giymeyi) terkeder? diye sordu. Resûlullah'ta (sallallahu aleyhi ve sellem);

“Gömlek, bornoz, don, sarık, alaçehre veya safran çiçeğiyle boyanmış elbise giyemez..’[v]

Rida'ya gelince vücudun üst bölümüne giyilen elbisedir. Giyme şekli ise her iki uç omuz üzerine konulur. Her iki tarafta göğüs yukarısında olur.

İzar ise kendisi ile vücudun alt kısmı sarılarak örtülür.

Zebidi (Rahimahumullah) şöyle demiştir: ‘İzar bilindiği üzere örtüdür. Ehli Ğarib'tan bazıları kendisi ile vücudun alt kısmının örtüldüğü örtüdür diyerek açıklamışlardır. Rida ise kendisi ile üst kısmın örtüldüğü örtüdür. İkisi de dikişsizdir. Şöyle de denilmiştir: İzar: omuzların altındaki bölgenin orta alt kısmı. Rida: omuz ve sırtın üst kısmı. Şöyle de denilmiştir: İzar: vücudun alt kısmını örtüp vücudu sarmayan örtüdür. Bu tanımların hepsi de doğrudur.’[vi]

İhram elbisesinin beyaz olması şart değildir. Ancak beyaz olması müstehaptır. Müslümanları amel ettiği bu şekildir.

Şeyh'ul İslam İbn Teymiyye (Rahimahumullah) şöyle demiştir:

‘İhrama girecek olan kimsenin iki temiz elbise ile girmesi müstehaptır ancak bu elbiseler beyaz olsa daha faziletlidir. Bununla birlikte beyaz veya caiz olan başka bir renk ile de

ihrama girmesi caizdir. ' Bitti.[vii]

İbn Kudame (Rahimahumullah) şöyle demiştir:

'Her iki ihram elbisesini ya yıkanmış ya yeni ya da temiz olması müstehaptır. Çünkü bize bir kişinin vücudun temiz olmasını sevdirildiği gibi elbisesinin de temiz olması sevdirildi. Cuma günü Cuma namazına giden kimse gibi.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) şu hadisinde geçtiği için beyaz olması daha uygundur: 'Elbisenizin en hayırlısı beyaz renkli olanıdır. Bu itibarla beyaz elbise giyiniz ve ölülerinizi beyaz kefene sarınız.'. [viii]

En iyisini Allah bilir.

[i] Buhari (1543), Müslim (1177)

[ii] Kuveyt Fıkıh Ansiklopedisi

[iii] Fethu'l bari (3/403)

[iv] El-Besit (7/285)

[v] İmam Ahmed Müsned (8/500), İrvau'l Ğalil (4/293)

[vi] Tacu'l Arus (10/43)

[vii] Mecmu'ul Fetava (26/109)

[viii] El-Muğni (5/77)